

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.614.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 13694 Pana Posła Michała Wawera wraz z grupą posłów, w sprawie wypłat zasiłków pogrzebowych osobom nieposiadającym obywatelstwa polskiego, proszę przyjąć poniższe informacje.

Prawo do zasiłku pogrzebowego wynika z art. 77 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1749). Zasiłek przysługuje w razie śmierci ubezpieczonego, osoby pobierającej emeryturę lub rentę oraz członków rodziny tych osób, a także osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania. Członkami rodziny, zgodnie z przepisami, są w szczególności: małżonek (wdowa i wdowiec), rodzice, ojczym i macocha, osoby przysposabiające, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, rodzeństwo, dziadkowie, wnuki oraz osoby, nad którymi została ustanowiona opieka prawna.

Na wstępie pragnę podkreślić, że zgodnie z art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.) ubezpieczenia społeczne, gwarantujące między innymi prawo do zasiłku pogrzebowego, wynikają z faktu podlegania ubezpieczeniu i opłacania na nie składek, zaś zasada równego traktowania gwarantuje prawo do świadczeń i ich wypłaty bez względu na rasę, pochodzenie etniczne czy narodowość. Ustawodawca nie uzależnił prawa do przyznania i wypłaty zasiłku pogrzebowego od obywatelstwa zmarłego i jego rodziny, tylko od faktu nabycia uprawnień do ubezpieczeń społecznych oraz udokumentowania kosztów pogrzebu osoby zmarłej.

Zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu, a także pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu. Postępowanie w sprawie zasiłku pogrzebowego wszczyna się na podstawie wniosku, do którego należy dołączyć rachunki potwierdzające poniesione z tytułu jego odprawienia koszty.

W świetle obowiązujących przepisów za pochówek uważa się złożenie zwłok m.in. w grobach ziemnych, murowanych, katakumbach lub kolumbariach. Kosztami pogrzebu są natomiast udokumentowane rachunkami nakłady obejmujące wydatki niezbędne, poniesione od chwili śmierci osoby, po której przysługuje zasiłek, do chwili zakończenia ceremonii pogrzebowej i pochówku. Aby udokumentować koszty pogrzebu wnioskodawca jest zobowiązany przedłożyć m.in. rachunek za trumnę lub urnę, chyba że istnieją przyczyny to uniemożliwiające. Jeżeli koszty pogrzebu pokrył członek rodziny osoby zmarłej, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 7000 zł (do 31 grudnia 2025 r. wynosił 4000 zł), bez względu na ich faktyczną wysokość. Natomiast jeśli koszty pogrzebu zostały poniesione przez osobę niebędącą członkiem rodziny zmarłego, zasiłek przysługuje w wysokości

udokumentowanej, nie przekraczającej 7000 zł (do 31 grudnia 2025 r. w wysokości udokumentowanej, nie przekraczającej 4000 zł).

Z danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) wynika, że tak w 2018, jak i 2019 r. wypłacono zasiłek pogrzebowy 600 osobom nieposiadającym obywatelstwa polskiego, w 2020 r. 700 osobom, w 2021 r. 1 300 osobom, w 2022 r. 1 900 osobom, w 2023 i 2024 r. 2100 osobom w każdym roku. W okresie od 2018 do 2024 roku ZUS wypłacił zasiłki pogrzebowe cudzoziemcom na łączną kwotę 37 348 500 zł.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, zgodnie z ustawą z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 197, z późn. zm.), wypłaciła zasiłek pogrzebowy w 2018 r. 9 osobom, w 2019 r. 14 osobom, w 2020 r. 15 osobom, w 2021 r. 13 osobom, w 2022 r. 29 osobom, w 2023 r. 24 osobom, a w 2024 r. 39 osobom, na łączną kwotę 572 000 zł.

Wyjaśniam, że Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie ewidencjonuje wypłacanych zasiłków pogrzebowych ze względu na obywatelstwo wnioskodawcy oraz zmarłego. ZER MSWiA nie przekazał zatem danych dotyczących liczby oraz łącznej kwoty zasiłków wypłaconych osobom nieposiadającym polskiego obywatelstwa.

Ministerstwo Obrony Narodowej nie dysponuje danymi dotyczącymi wypłat zasiłków pogrzebowych.

Z kolei, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 223, z późn. zm.), Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców zapewnia zasiłek pogrzebowy lub organizuje pogrzeb i pokrywa koszty wyłącznie z tytułu pochówku cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce lub korzystających z pomocy socjalnej dla osób korzystających z ochrony czasowej na terytorium RP. Warunki i tryb wypłaty zasiłku oraz organizacji pogrzebu regulują przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 maja 2008 r. w sprawie trybu wypłaty zasiłków pogrzebowych i warunków pokrywania kosztów pogrzebu cudzoziemców ze środków budżetu państwa. Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony zasiłek pogrzebowy wypłacany przez Urząd do Spraw Cudzoziemców przysługuje w wysokości równej kosztom rzeczywiście poniesionym, nie większej jednak niż kwota zasiłku pogrzebowego wypłacanego na podstawie przepisów ustawy emerytalnej.

Urząd do Spraw Cudzoziemców we wskazanej cezurze czasowej wypłacił łącznie 13 zasiłków pogrzebowych, z czego w roku: 2020.- 2; 2021.- 2; 2022 - 3; 2023- 3; 2024 - 3, na łączną kwotę 49 143 zł.

Przepisy ustawy emerytalnej przewidują podział zasiłku, jeżeli koszty pogrzebu zostały poniesione przez więcej niż jedną osobę. Zasiłek pogrzebowy jest wówczas rozdzielany pomiędzy osoby, proporcjonalnie do ich udziału w kosztach pogrzebu. Regułę tą stosują odpowiednio wszystkie organy rentowe.

Informuję, że w ZUS do wniosków o zasiłek pogrzebowy dołącza się zagraniczne odpisy aktów stanu cywilnego po przetłumaczeniu ich na język polski przez tłumacza przysięgłego. Nie ma konieczności tłumaczenia dokumentów sporządzonych w państwach, z którymi Polska podpisała umowy w dziedzinie ubezpieczeń społecznych¹. ZUS ma możliwość

¹Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe (Dz. U. z 2011 r. poz. 1412, z późn. zm.).

dokonania tłumaczenia aktów stanu cywilnego wystawionych za granicą we własnym zakresie i w przypadku wystąpienia wątpliwości, tłumaczenia takie są sporządzane.

W KRUS oraz w ZER MSWiA, zgodnie z rozporządzeniami unijnymi² oraz umowami o zabezpieczeniu społecznym, organy te nie wymagają uwierzytelnienia aktów zgonu wydanych przez urzędy zagraniczne. Akty wystawione za granicą przez państwa, których nie dotyczą wskazane przepisy wymagają legalizacji.

Zgodnie z przepisami zasiłek pogrzebowy przysługuje tylko z jednego tytułu. Wypełniając wniosek o zasiłek pogrzebowy, wnioskodawca składa oświadczenie, czy został wypłacony z innego tytułu oraz potwierdza, że dane zawarte we wniosku są zgodne z prawdą. Rozwiązanie to jest stosowane we wszystkich organach rentowych. W przypadku zaś ZUS i KRUS obowiązuje porozumienie, zgodnie z którym, w razie zbiegu prawa do zasiłku pogrzebowego z różnych tytułów ubezpieczenia, jednostką właściwą do wypłaty zasiłku pozostaje ZUS.

W przypadku osób zmarłych, w stosunku do których zastosowanie mają przepisy z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, ZER MSWiA wypłaca zasiłki po przeprowadzeniu postępowania międzypaństwowego z zagraniczną instytucją ubezpieczeniową oraz otrzymaniu informacji o braku uprawnień wnioskodawcy do zagranicznego zasiłku pogrzebowego.

Szef Urzędu do spraw Cudzoziemców wypłaca zasiłek pogrzebowy z tytułu pochówku osoby podlegającej jego opiece, na podstawie wniosku wraz z oryginałami rachunków oraz po weryfikacji uprawnień zmarłego cudzoziemca do świadczeń pomocy socjalnej urzędu w Krajowym Zbiorze Rejestrów, Ewidencji i Wykazu w Sprawach Cudzoziemców.

Zasiłek pogrzebowy stanowi wsparcie dla bliskich osoby zmarłej. Pragnę raz jeszcze podkreślić, że jego wypłatę warunkuje udział w systemie ubezpieczeń społecznych, nie zaś fakt posiadania obywatelstwa. Zgodnie z danymi przekazanymi z ZUS w 2018 r. osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego opłaciły składki na kwotę 4,3 mld zł, w 2019 r. 5,6 mld zł; w 2020 r. 6,2 mld zł; w 2021 r. 8,2 mld zł; w 2022 r. 11,8 mld zł; w 2023 r. 15,4 mld zł; w 2024 r. 18,5 mld zł. We wskazanym okresie widać zwiększenie uczestnictwa tej grupy w systemie, konsekwencją czego jest proporcjonalny wzrost wypłaty zasiłków pogrzebowych.

Kierownictwu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie zgłaszano nieprawidłowości dotyczących wypłacania zasiłku pogrzebowego czy samej procedury weryfikacji uprawnień do zasiłku. Jeśli Pan Poseł posiada wiedzę na temat konkretnych uchybień w tym zakresie, prosiłbym o przekazanie szczegółowych informacji na ten temat, co pozwoli wystąpić do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z prośbą o wyjaśnienie budzących wątpliwości przypadków.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE z 2004 r. L 166/1 z późn. zm.), Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE z 2009 r. L 284/1), Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191 z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz. U. UE z 2016 r. L 200/1s).

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/